

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ **2021/2022** в частині місцевих бюджетів

Олександр СЛОБОЖАН,
Виконавчий директор АМУ,
кандидат наук з державного управління

ПЛАН

1. **Держбюджет-2022:** основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів
2. Зміни до Держбюджету **Держбюджет-2022:** основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів
3. у-2021 на виконання Меморандуму по тарифам
4. **Зміни до Податкового кодексу** в частині місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування.
5. Захищенні інтереси громад у **Бюджетному кодексі.**

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

2 грудня Верховна Рада України прийняла у другому читанні та в цілому як закон проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» №6000 від 15.09.2021.

Асоціація міст України пропонує аналіз прийнятого проєкту Держбюджету-2022 в частині місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів.

Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій для бюджетів місцевого самоврядування передбачена

- **Базова дотація** 14,5 млрд гривень; приріст +800 млн гривень (+6%);
- **Реверсна дотація** 9,6 млрд гривень; приріст +600 млн гривень (+6%);

⇒ *Це не змінює рівень дотаційності громад: 75% громад залишаються дотаційними, лише 14% є донорами і 11% збалансованими.*

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

Показники у сфері ЖКГ на виконання Меморандуму по тарифам

В рамках виконання **Меморандуму** про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері постачання теплової енергії та постачання гарячої води в опалювальному періоді 2021/2022 рр.:

11 млрд гривень – завдяки збільшенню на 2022 рік до 64% частки ПДФО, що зараховується до загального фонду відповідних бюджетів місцевого самоврядування за рахунок зменшення доходів загального фонду державного бюджету від цього податку;

1,5 млрд гривень – додаткова дотація на проведення розрахунків протягом опалювального періоду за енергоносії та комунальні послуги, які споживаються установами, організаціями, підприємствами, що утримуються за рахунок відповідних місцевих бюджетів. Така дотація надаватиметься для бюджетів громад із індексом податкоспроможності менше 0,9.

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

Освіта та культура

Освітня субвенція 108 млрд гривень, при потребі 146 млрд гривень.

⇒ Для належного підвищення заробітної плати освітянам обсяг освітньої субвенції має складати не менше 146 млрд гривень (з урах. 822п), 115 млрд гривень (без 822п).

Нова субвенція на реалізацію **реформи шкільного харчування** 1,5 млрд гривень;

Нова субвенція на **пожежну безпеку в школах** 1,5 млрд гривень. ⇒ АМУ на бюджетних консультаціях 26 серпня в Мінфіні ініціювала необхідність передбачення таких субвенцій.

Також у освітній сфері у Держбюджеті на 2022 рік заплановано:

- 1,6 млрд гривень на реалізацію програми **«Нова українська школа»**;
- 1,4 млрд гривень субвенції **«Спроможна школа для кращих результатів»**;
- 504 млн гривень на надання підтримки особам з особливими освітніми потребами;
- 250 млн гривень на створення центрів профтехосвіти;
- 1,8 млрд гривень на збереження пам'яток культурної спадщини.

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

Охорона здоров'я

Програма медгарантій 157,3 млрд гривень (на 24% більше, ніж у 2021 році), при потребі 174 млрд гривень.

⇒ АМУ: для належного гарантування пацієнтам оплати медичних послуг тариф на послуги має бути економічно обґрунтованим і при розрахунку обсягу фінансової потреби реалізації програми медичних гарантій розмір капітаційної ставки за обслуговування одного пацієнта на 2022 рік має складати не менше 1 020 гривень.

Обсяг **додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я** заплановано в обсязі **2,9 млрд гривень**, що вдвічі менше, ніж у 2021 році.

- **2,2 млрд гривень** на здійснення підтримки окремих закладів охорони здоров'я;
- **1,4 млрд гривень** на реалізацію проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей».

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

У сфері соціального захисту на 2022 рік заплановано:

- 3,3 млрд гривень на забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб з числа учасників АТО/ООС, які отримали інвалідність III групи;
- 1,7 млрд гривень на забезпечення житлом сімей загиблих учасників АТО/ООС та учасників АТО/ООС, які отримали інвалідність I або II групи;
- 810 млн гривень на забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 500 млн гривень на забезпечення житлом сімей загиблих учасників бойових дій на території інших держав та учасників бойових дій на території інших держав, які отримали інвалідність I або II групи;
- 236 млн гривень на створення служб підтримки жертв домашнього насильства;
- 400 млн гривень на реалізацію програми «Модернізація системи соціальної підтримки населення України»;
- 100 млн гривень на реалізацію проекту «Розвиток соціальних послуг».

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

У Держбюджету-2022 **НЕ** передбачено ресурсів:

- на оплату гарантованих державою пільг (потреба 6 млрд гривень на пільговий проїзд та послуги зв'язку);
- на забезпечення діяльності фахівців із соціальної роботи (потреба на такі цілі 1,7 млрд гривень);
- на сплату штрафних санкцій по пільгам та субсидіям (потреба на такі цілі складає не менше 7 млрд гривень).

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

Місцевий економічний розвиток та ЖКГ

Субвенція на автомобільні дороги місцевого значення, вулиці і дороги комунальної власності 24,6 млрд гривень, що 6,5 млрд гривень (+36%) більше, ніж у 2021 році.

⇒ Асоціація міст України звертає увагу на необхідність здійснення формульного та безпосередньо у держбюджеті розподілу субвенції на дороги між бюджетами місцевого самоврядування. Тому що громади отримують лише не більше 1,5 млрд гривень такої субвенції.

9 млрд гривень **на реалізацію інфраструктурних проектів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери;**

6 млрд гривень на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій;

5,2 млрд гривень **ДФРР**, що на 700 млн гривень більше, ніж у 2021 році;

1 млрд гривень на програму «Питна вода України» на 2022 – 2026 роки»;

⇒ Асоціація міст України активно сприяла таким ініціативам.

200 млн гривень **на заходи соціально-економічної компенсації ризику населення** (це лише 24% відповідного збору);

188 млн гривень **на розроблення планів просторового розвитку територій громад;**

118 млн гривень **нової субвенції на трансформацію вугільних регіонів.**

Держбюджет-2022: основні показники місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів

Для використання у 2022 році на рахунках місцевих бюджетів зберігаються залишки коштів 2021 року за окремими субвенціями, а саме:

- на закупівлю опорними закладами охорони здоров'я послуг щодо проектування та встановлення кисневих станцій;
- на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення;
- на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від насильства;
- на розроблення комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад;
- на розвиток комунальної інфраструктури;
- на розвиток мережі ЦНАПів;
- на підвищення доступності до Інтернету в сільській місцевості;
- на розвиток спортивної інфраструктури;
- на реалізацію інфраструктурних проектів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери;
- на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій.

Держбюджет-2021: зміни на виконання Меморандуму по тарифам

30 листопада Верховна Рада України прийняла зміни до Держбюджету-2021, передбачені законопроектами №6297, 6298.

В рамках виконання **Меморандуму** про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері постачання теплової енергії та постачання гарячої води в опалювальному періоді 2021/2022 рр. ухваленими змінами до Держбюджету на 2021 рік прийнято рішення про:

- виділення **512,3 млн гривень дотації** для територіальних громад, індекс податкоспроможності яких менше 0,9;
- спрямування громадам **26,9 млрд гривень субвенції** на погашення заборгованості з різниці в тарифах.

Зміни до Податкового кодексу в частині місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування

30 листопада Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» (законопроект №5600) у другому читанні і в цілому. Цей законопроект є одним з трьох, що входять в бюджетний пакет 2022 року.

Пропозиції Асоціації міст України враховані у змінах до Податкового кодексу

- ▶ подання органам місцевого самоврядування контролюючими органами звітності у розрізі усіх платників податків, а не лише по юридичним особам (АМУ вдалося відновити цю норму);
- ▶ перерахування податку на доходи фізичних осіб, нарахованого податковим агентом з доходів від продажу електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії генеруючими установками, до відповідного бюджету за місцезнаходженням (розташуванням) таких генеруючих установок. Зазначені зміни набирають чинності з дня, наступного за днем їх опублікування;

Зміни до Податкового кодексу в частині місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування

Пропозиції Асоціації міст України враховані у змінах до Податкового кодексу

- ▶ поновлення **індексації нормативної грошової оцінки земель**, що забезпечить у 2022 році додатково **2 млрд гривень** надходжень плати за землю до бюджетів громад:
 - з 2022 року - для земель населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення, в тому числі для цілей оподаткування єдиним податком четвертої групи - земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ),
 - з 2023 року для сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ та перелогів), в тому числі для цілей оподаткування єдиним податком IV групи - сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень);

Зміни до Податкового кодексу в частині місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування

Пропозиції Асоціації міст України враховані у змінах до Податкового кодексу

- ▶ надання компенсації місцевим бюджетам втрат через звільнення від плати за землю суб'єктів господарювання, що діятимуть у вугільних регіонах, а саме у - 21 населеному пункті вугільних регіонів (Волинська, Львівська, Донецька, Луганська області). Ці пільги є тимчасовими - до 1 січня 2037 року, і вводяться з метою сприяння залученню інвестицій та створення нових робочих місць на цих територіях.
- ▶ При підготовці законопроекту №5600 до другого читання у профільному парламентському Комітеті Асоціації міст України вдалося не допустити звільнення земель залізниць від оподаткування платою за землю. Якби у прийнятій редакції законопроекту містилася така норма, Укрзалізниця взагалі б не сплачувала плату за землю до бюджетів місцевого самоврядування.

Зміни до Податкового кодексу в частині місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування

Зміни в частині роздрібного акцизу на тютюн

Законом змінюється **платник роздрібного акцизу на тютюн** - сплата цього податку буде здійснюватись **виробниками та/або імпортерами** в роздрібній торгівлі тютюну та тютюнових виробів. **База оподаткування** цим податком - вартість за максимальними роздрібними цінами тютюну та тютюнових виробів з урахуванням ПДВ та акцизного податку.

Ці зміни є системно пов'язаними із проектом змін до Бюджетного кодексу №5719, яким передбачена зміна механізму зарахування та розподілу надходжень акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів між бюджетами місцевого самоврядування.

Зміни до Податкового кодексу України в цій частині набирають чинності з 1 січня 2022 року, але не раніше дня набрання чинності змінами до Бюджетного кодексу.

Захищені інтереси громад у Бюджетному кодексі

15 вересня 2021 року Уряд разом із проектом Держбюджету на 2022 рік подав зміни до Бюджетного кодексу (№ 6062). **АМУ висловила ряд вагомих зауважень до законопроекту.** 20 жовтня за результатами обговорення Парламент прийняв рішення зняти з розгляду такий проект.

Отже, інтереси громад захищено і, зокрема, не допущено:

- ліквідацію бюджету розвитку;
- вилучення у місцевих бюджетах на користь держбюджету залишків освітньої субвенції;
- надання Мінфіну та місцевим держадміністраціям права ініціювати зупинку рішення про місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи;
- погашення середньострокових позик за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- зарахування до держбюджету доходів від викупу земельних ділянок комунальної власності.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Контакти АМУ:

Тел.: +38044 486 28 78

E-mail: info@auc.org.ua

Сайт: www.auc.org.ua